

Orzecznictwo Sądu Najwyższego w sprawach dotyczących stosunków rolnych w 2010 r.

1. Podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników przez współwłaściciela gospodarstwa rolnego

Współwłaściciel gospodarstwa rolnego nie prowadzi działalności rolniczej (art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jednolity tekst: Dz. U. z 2008 r., Nr 50, poz. 291 ze zm.), gdy długotrwale zamieszkuje za granicą i tam wykonuje pracę zarobkową, a do Polski przyjeżdża tylko sporadycznie lub okazjonalnie (na święta, wypoczynek).

Wyrok SN z 28 stycznia 2009 r., I UK 202/08
OSN IPUSiSP 2010/15-16/200

Teza zaczerpnięta z uzasadnienia jest jednoznaczna, zbyteczne wydaje się zatem odwoływanie się do stanu faktycznego rozpatrywanego przez Sąd Najwyższy. Jednakże stanowisko SN będzie jeszcze bardziej wymowne, jeżeli zauważy się, że Sąd, analizując definicję rolnika podlegającego ubezpieczeniu społecznemu rolników wyrażoną w art. 6 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie podzielił zapatrywania, iż to stan gospodarstwa rolnego przesądza o potrzebie przebywania na terenie gospodarstwa, czyli że nieprowadzenie działalności rolniczej w danym gospodarstwie pozwala na częstsze wyjazdy za granicę. Zdaniem Sądu Najwyższego, jest akurat odwrotnie – chodzi tu o miejsce centrum życiowego rolnika, czyli o jego faktyczne przebywanie w kraju z zamiarem prowadzenia działalności rolniczej. Nie wyklucza to wyjazdów za granicę, o ile nie prowadzą one do zaprzestania działalności rolniczej.

2. Podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników przez rolnika prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą

Korzystanie z prawa do renty rolniczej nie pozbawia, po upływie okresu pobierania tego świadczenia, statusu ubezpieczonego rolnika osoby, która prowadząc równocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą, spełniała i spełnia nadal warunki do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników (art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jednolity tekst: Dz. U. z 2008 r., Nr 50, poz. 291 ze zm.).

Wyrok SN z 8 października 2008 r., I UK 74/08
OSN IPUSiSP 2010/5-6/75

W myśl art. 5a wymienionej ustawy, warunkiem objęcia rolnika podejmującego pozarolniczą działalność gospodarczą rolniczym ubezpieczeniem społecznym jest trwające nieprzerwanie przynajmniej trzy lata podleganie z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników, przy czym okres ten musi przypadać bezpośrednio przed podjęciem działalności gospodarczej. W rozpatrywanej sprawie rolnik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą został wyłączony z ubezpieczenia społecznego rolników w związku z przyznaniem mu prawa do renty rolniczej. Po upływie prawie dwóch lat otrzymywania renty rolniczej odmówiono mu – z powodu ustania niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym – prawa do renty rolniczej na dalszy okres. W związku z tym rolnik wniósł o ponowne objęcie go rolniczym ubezpieczeniem społecznym. Wniosek został rozpatrzony odmownie, gdyż poprzedzający złożenie wniosku okres pobierania renty rolniczej nie mógł być – zdaniem organu rentowego – potraktowany jako okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, co oznacza, że nie jest spełniona przewidziana w art. 5a ustawy przesłanka nieprzerwanego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników bezpośrednio przed podjęciem działalności rolniczej. Takiego zapatrywania stanowiska nie podzielił SN wskazując, że do opisanego stanu faktycznego nie ma zastosowania wymieniony wyżej art. 5a ustawy. Rolnik nie zaprzestał bowiem prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie otrzymywania renty rolniczej. Rolnik, prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą, dokonał wyboru ubezpieczenia rolniczego przed uzyskaniem renty rolniczej. Natomiast z żadnych przepisów nie wynika, by pobieranie przez oznaczony okres renty rolniczej pozbawiało go dalszego podlegania ubezpieczeniu rolniczemu.

1. W postępowaniu z odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą co do zasady niedopuszczalne jest wzruszenie poprzedzającej tę decyzję ostatecznej decyzji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdzającej ustanie ubezpieczenia społecznego rolników.

2. Rolnik podlegający ubezpieczeniu rolniczemu w warunkach określonych w art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 2008 r., Nr 50, poz. 291 ze zm.), który utracił tytuł do dalszego pozostawania w tym ubezpieczeniu na skutek objęcia go obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z innych tytułów, nie ma możliwości „powrotu” do ubezpieczenia rolniczego po zaprzestaniu działalności rodzącej obowiązek innego niż rolnicze ubezpieczenia społecznego (art. 7 ust. 1 *in fine* i art. 16 ust. 3 w związku z art. 5a ustawy w brzmieniu obowiązującym przed dniem 2 maja 2004 r.).

Wyrok SN z 16 października 2008 r., III UK 47/08
OSN IPUSiSP 2010/5-6/80

Rozpatrywana sprawa dotyczy relacji między ubezpieczeniem społecznym rolników a innymi ubezpieczeniami, zwłaszcza z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej. Rolnik, prowadzący od wielu lat gospodarstwo rolne, podjął pozarolniczą działalność gospodarczą. Art. 5a wyżej wymienionej ustawy pozwolił mu na kontynuowanie ubezpieczenia rolniczego, jednakże wskutek podjęcia zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia Prezes KRUS wydał decyzję o ustaniu rolniczego ubezpieczenia i stwierdził, że rolnik podlega ubezpieczeniu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Kilka miesięcy później również Prezes ZUS wydał decyzję stwierdzającą, że podlega on ubezpieczeniu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Rolnik zaskarżył do sądu obie decyzje, ale w odniesieniu do pierwszej uchybił terminowi do wniesienia odwołania. Wniosek o przywrócenie terminu do złożenia odwołania nie został uwzględniony. W rezultacie decyzja Prezesa KRUS stała się ostateczna. To tłumaczy tezę pierwszą SN.

Jeżeli chodzi o tezę drugą, to Sąd Najwyższy konsekwentnie potwierdza zasadę (wynikającą z art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników), że powrót do ubezpieczenia rolniczego przez rolnika prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą, który został objęty innym ubezpieczeniem z powodu np. podjęcia zatrudnienia, nie jest możliwy. Taka osoba podlega innemu ubezpieczeniu, chyba że zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej lub wykonywania zatrudnienia podlegającego innemu ubezpieczeniu.

Wspólne z małżonkiem rozliczanie podatku dochodowego nie zwalnia rolnika prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą i zamierzającego nadal podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników z wynikającego z art. 5a ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 2008 r., Nr 50, poz. 291 ze zm.) obowiązku udokumentowania kwoty należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy.

Wyrok SN z 4 listopada 2008 r., I UK 114/08
OSN IPUSiSP 2010/9-10/122

Rozpatrywana sprawa dotyczy rolnika, który mimo podjęcia działalności pozarolniczej, nadal podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników. Zgodnie z art. 5a ust. 1 pkt 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, jednym z warunków podlegania ubezpieczeniu rolniczemu przez rolnika, który podjął działalność gospodarczą, jest wymóg, by kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekraczała kwoty 2528 zł. W konsekwencji art. 5a ust. 3 ustawy nakłada na ubezpieczonego obowiązek udokumentowania zaświadczeniem właściwego naczelnika urzędu skarbowego kwotę należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy.

W rozpatrywanej sprawie rolnik złożył wprawdzie zaświadczenie właściwego organu podatkowego, ale nie wynikała z niego kwota podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. W toku postępowań odwoławczego przed sądami rolnik powoływał się na wspólne z małżonkiem rozliczanie podatku dochodowego, w którym została wymieniona kwota przychodów z działalności pozarolniczej. Wobec jednoznacznego brzmienia wyżej wymienionych przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, SN wyraził w uzasadnieniu swego orzeczenia tezę o treści wyżej przytoczonej.

3. Zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej

Przez zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej (art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jednolity tekst: Dz. U. z 2008 r., Nr 50, poz. 291 ze zm.) należy rozumieć zakończenie jej w sposób definitywny.

Wyrok SN z 6 sierpnia 2008 r., II UK 361/07
OSN IPUSiSP 2010/1-2/19

W rozpatrywanej przez Sąd Najwyższy sprawie chodziło o ustalenie zakresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników na wniosek. Jedną z przesłanek objęcia ubezpieczeniem na wniosek, określoną w art. 16 ust. 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym, jest fakt zaprzestania przez wnioskodawcę prowadzenia działalności rolniczej. W przedmiotowej sprawie wnioskodawczyni, będąca współwłaścicielką gospodarstwa rolnego prowadzonego wraz z mężem, a tym samym podlegająca ubezpieczeniu społecznemu rolników, wyjechała za granicę.

Według Sądu, w takim przypadku nie dochodzi do zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej, gdyż idea podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników na wniosek, wyrażona w art. 16 wymienionej ustawy, sprowadza się do tego, iż ubezpieczeniem tym winni być objęci rolnicy, którzy zaprzestali definitywnie prowadzenia działalności rolniczej m.in. wskutek wyzbycia się własności gospodarstwa rolnego, a nie tylko tymczasowo z powodu wyjazdu za granicę. Zdaniem SN, celem ubezpieczeń na wniosek przez rolnika, który zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, nie nabywając prawa do emerytury lub renty z ubezpieczenia, jest uzupełnienie posiadanego okresu ubezpieczenia w celu uzyskania uprawnień do świadczeń przewidzianych ustawą przez osoby, które podlegały ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu za krótko, ale przynajmniej przez okres co najmniej 12 lat i 6 miesięcy.

4. Stosowanie aktów prawnych z zakresu ubezpieczeń społecznych w sprawach nieuregulowanych przez ustawę o ubezpieczeniu społecznym rolników

Przy ustalaniu spełnienia warunku posiadania 20 kwartałów okresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego wymaganego do nabycia do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, powstałej w wieku powyżej 30 lat, mającego przypadać w okresie ostatnich 10 lat przed złożeniem wniosku o rentę (art. 21 ust. 2 pkt 5 i 8 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jednolity tekst: Dz. U. z 2008 r., Nr 50, poz. 291 ze zm.) nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy.

Uchwała SN z 24 lipca 2009 r., I UZP 8/09
OSN IPUSiSP 2010/5-6/73

W myśl art. 21 wymienionej ustawy, jednym z warunków uzyskania renty rolniczej w przypadku, gdy u rolnika całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku powyżej 30 lat, jest podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników przez okres co najmniej 20 kwartałów w dziesięcioleciu poprzedzającym złożenie wniosku o rentę. W sprawie, w związku z którą rozpatrywano zagadnienie prawne, ustalono, że okres podlegania ubezpieczeniu rolniczemu wynosił 19 kwartałów. Gdyby uwzględniono okres pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, wówczas przesłanka wymaganego okresu podlegania ubezpieczeniu byłaby spełniona.

Sąd Najwyższy zauważył, że ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników nie zawiera przepisów dotyczących wprost rozstrzyganego zagadnienia, w przeciwieństwie do art. 58 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2004, Nr 39, poz. 353 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem, do dziesięcioletniego okresu nie wlicza się m.in. okresu pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy. Jednakże – zdaniem SN – przepis ten nie może być zastosowany w rozpatrywanej sprawie, mimo odesłania zawartego w art. 52 ust. pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Po pierwsze dlatego, że przepis odsyła jedynie do przepisów regulujących zasady ustalania świadczeń oraz regulujących postępowanie w sprawach świadczeń i ich wypłaty, a nie do przepisów regulujących warunki nabywania świadczeń. Po drugie dlatego, że skorzystanie z wymienionego art. 58 ust. 2 nie jest możliwe również w drodze analogii, choćby ze względu na odrębność regulacji dotyczących ubezpieczeń rolniczych i pracowniczych.

Mimo niestosowania art. 58 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zakazującego uwzględniania okresów otrzymywania rent, SN – kierując się wyłącznie przepisami dotyczącymi ubezpieczeń społecznych rolników, a w istocie brakiem w tych przepisach uregulowania dotyczącego uwzględniania okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy –

rozstrzygnął zagadnienie prawne w sposób wyrażony w uchwale. Skutek jest zatem taki sam, jaki wynikałby ze stosowania art. 58 ust. 2.

Do okresów ostatnich 10 lat przed złożeniem wniosku o przyznanie renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy (art. 21 ust. 8 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jednolity tekst: Dz. U. z 2008 r., Nr 50, poz. 291 ze zm.) wlicza się okresy pobierania renty rolniczej.

Uchwała SN z dnia 13 października 2009 r., II UZP 8/09
OSN IPUSiSP 2010/7-8/94

Rozpatrując zagadnienie prawne, Sąd Najwyższy zajął odmienne stanowisko niż w sprawie zakończonej wyżej przedstawioną uchwałą z 24 lipca 2009 r. (I UZP 8/09). W niniejszej sprawie rolnik w okresie dziesięciu lat przed złożeniem wniosku wykazał, że podlegał ubezpieczeniu rolniczemu jedynie przez 2 kwartały oraz że przez okres dłuższy niż 20 kwartałów pobierał rentą rolniczą, do której utracił prawo wskutek braku całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Zdaniem sądu apelacyjnego, który przedstawił SN zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia, zmiany w przepisach dotyczących ubezpieczeń społecznych przemawiają za zastosowaniem w rozpatrywanej sprawie wyżej już wspomnianego art. 58 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2004, Nr 39, poz. 353 ze zm.), mającego zastosowanie do świadczeń pracowniczych.

Należy przypomnieć, że zgodnie z tym przepisem, do dziesięcioletniego okresu nie wlicza się m.in. okresu pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy. Podstawę dla stosowania tego przepisu do rent rolniczych sąd apelacyjny upatrywał w art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który do przyznawania świadczeń z ubezpieczenia i do ich wypłaty nakazuje stosować odpowiednio przepisy regulujące przyznawanie i wypłatę odpowiednich świadczeń przysługujących pracownikom i członkom ich rodzin. SN nie podzielił tego zapatrywania. Według Sądu, art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników odsyła jedynie do przepisów regulujących postępowanie w sprawach świadczeń i ich wypłaty, a nie do przepisów regulujących warunki nabywania świadczeń. W konsekwencji SN uznał regulacje zawarte w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników, w zakresie określenia warunków nabywania prawa do świadczeń z ubezpieczenia emerytalno-rentowego za pełną i kompleksową. Kierując się wyłącznie zmieniającymi się uregulowaniami ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników Sąd doszedł jednak do wniosku wyrażonego w treści uchwały, czyli do wniosku przeciwnego niż SN rozpatrujący kilka miesięcy wcześniej takie samo, chociaż inaczej ujęte w pytaniu zagadnienie prawne (zob. wyżej uchwałę SN z 24 lipca 2009 r., I UZP 8/09).

W zakresie ustalania prawa do zasiłku chorobowego osoby podlegającej rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu stosuje się odpowiednio art. 9 ustawy z dnia

25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz. U. z 2005 r., Nr 31, poz. 267 ze zm.).

Uchwała SN z 7 kwietnia 2010 r., I UZP 1/10
OSN IPUSiSP 2010/19-20/240

Przedstawione Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne wiązało się z sytuacją, w której Prezes KRUS odmówił rolnikowi prawa do zasiłku chorobowego po upływie 180 dni niezdolności do pracy, a więc po upływie okresu przewidzianego w art. 14 ust. 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. 2008, Nr 50, poz. 291 ze zm.). Problem w tym, że na dwa dni przed upływem tego okresu, a więc po 178 dniach, wystąpiła dwudniowa przerwa w niezdolności do pracy i po tej przerwie rolnik ponownie stał się niezdolny do pracy. Prezes KRUS doliczył dwa dni niezdolności do pracy, które wystąpiły po tej dwudniowej przerwie, a za pozostałe dni okresu niezdolności do pracy po przerwie odmówił prawa do zasiłku chorobowego.

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników nie reguluje skutków przerwy okresu niezdolności do pracy trwającego powyżej 30 dni, ale w sprawach nieuregulowanych nakazuje stosowanie odpowiednio przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 52 ust. 1 ustawy). Skutki przerywania okresu niezdolności do pracy reguluje natomiast art. 9 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Mimo odesłania do przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, SN uznał, że art. 14 o ubezpieczeniu społecznym rolników nie zawiera pełnej regulacji i w konsekwencji dopuścił w tym zakresie stosowanie art. 9 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przepis nakazuje liczyć okres niezdolności do pracy po jego przerwaniu od nowa, jeżeli niezdolność po przerwie spowodowana jest nową chorobą (bez względu na czas trwania przerwy), albo jeśli przerwa trwała dłużej niż 60 dni.

5. Zagadnienia z zakresu prawa procesowego

W sprawie odwołania od decyzji dotyczącej ubezpieczenia społecznego rolników organem rentowym (art. 476 § 4 pkt 4 k.p.c.) jest Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i to on jest pozwany, a nie jednostka organizacyjna KRUS, której kierownik albo inny pracownik, wydał z upoważnienia Prezesa KRUS decyzję w sprawach wymienionych w art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 2008 r., Nr 50, poz. 291 ze zm.).

Wyrok SN z 17 kwietnia 2009 r., I UK 320/08

OSN IPUSiSP 2010/23-24/291

W skardze kasacyjnej zarzucono, że postępowanie przed sądem apelacyjnym jest – na podstawie art. 379 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. – nieważne, a to z tej przyczyny, że pozwana Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) nie miała organu powołanego do jej reprezentowania. KRUS był bowiem reprezentowany przed sądem I instancji przez właściwy oddział regionalny Kasy, działający w imieniu podległej mu placówki terenowej, której kierownik wydał decyzję kwestionowaną w postępowaniach sądowych. Zanim sprawa trafiła do sądu apelacyjnego, wymieniony oddział został – w ramach reorganizacji – przekształcony w placówkę terenową, podległą właściwemu oddziałowi wojewódzkiemu. Temu samemu oddziałowi podlegała również placówka terenowa, której kierownik wydał kwestionowaną decyzję. Mimo przekształcenia oddziału regionalnego w placówkę terenową, w postępowaniu apelacyjnym nie działał pracownik oddziału wojewódzkiego, lecz nadal pracownik placówki terenowej będącej uprzednio oddziałem regionalnym. Nadto w kasacji podniesiono, że występowanie w charakterze pełnomocnika procesowego osoby, która nie może być pełnomocnikiem, oznacza brak należytego umocowania, powodujący nieważność postępowania stosownie do art. 379 pkt 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy uznał, że z przytoczonych w uzasadnieniu przepisów ustawy, statutów i regulaminów KRUS wynika, że Prezes KRUS może być reprezentowany w postępowaniu sądowym przed sądem ubezpieczeń społecznych przez dowolną jednostkę organizacyjną KRUS, a ściślej – przez jej pracownika działającego na podstawie pełnomocnictwa procesowego udzielonego mu w granicach art. 91 k.p.c. przez kierownika tej jednostki. Ponadto SN powołał się na wcześniejsze swoje orzeczenia, w których przyjął, że zmiany we właściwości miejscowej oddziałów Zakładów Ubezpieczeń Społecznych nie prowadzą do nieważności postępowania wskutek niewłaściwej reprezentacji organu rentowego.

Sprawa z powództwa Agencji Rynku Rolnego o zwrot dopłaty do ceny skupu zbóż wypłaconej producentowi w 2001 i 2002 r. podlega rozpoznaniu na drodze sądowej.

Wyrok SN z 22 kwietnia 2010 r., V CSK 355/09
OSN 2010/11/151

Istota sprawy rozpatrywanej przez Sąd Najwyższy sprowadzała się do żądania przez Agencję Rynku Rolnego od rolnika zwrotu przyznanej mu dopłaty do ceny skupu pszenicy. Podstawą żądania było ustalenie podczas kontroli, że rolnik sprzedawał mniejsze ilości pszenicy niż to wykazywał Agencji. Pełnomocnik rolnika twierdził, że droga sądowa w tej sprawie jest niedopuszczalna, gdyż dopłaty do ceny skupu zbóż były dotacją udzieloną w budżecie państwa, której zwrot, jako pobranej nienależnie, następuje – w myśl art. 93a ust. 1 ustawy z 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.) – na drodze postępowania administracyjnego.

Sąd Najwyższy nie podzielił wymienionego zarzutu. Jego zdaniem, dotacja do ceny skupu zbóż jest dotacją ze środków Agencji, a nie dotacją z budżetu państwa i nie ma na to wpływu fakt, że część przychodów Agencji jest dotowana z budżetu państwa. Ponadto SN nie uwzględnił zarzutu przedawnienia roszczenia o zwrot dopłaty z upływem trzyletniego okresu, słusznie podzielając pogląd, że roszczenie Agencji Rynku Rolnego o zwrot dopłaty nie jest roszczeniem związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej. Agencja – zdaniem Sądu – nie prowadzi bowiem działalności gospodarczej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.), lecz realizuje interwencyjną politykę rolną państwa poprzez m.in. interwencyjny zakup i sprzedaż produktów rolnych.

opracowanie: ZYGMUNT TRUSZKIEWICZ